

Venster 9 c

De bezetting van Doetinchem door de Duitsers

De oorlog in Doetinchem begon 10 mei 1940 met het opblazen van de Oude IJsselbrug, 's morgens om ongeveer kwart over vier. Hierbij kwam kapitein Van Voltelen jammerlijk om het leven. Hij werd geraakt door een vallend brok beton. Vermoedelijk was kapitein Van Voltelen de eerste Nederlandse officier die tijdens de oorlogshandelingen om het leven kwam.

Het opblazen van de brug bleek onnodig, want de Duitse troepen kwamen via de Terborgseweg en Hamburgerstraat de stad binnen. Gevochten is hier in de meidagen van '40 niet. De aanwezige Nederlandse militairen hadden opdracht gekregen om zich achter de IJssellinie te begeven.

Het eerste oorlogsjaar verliep redelijk rustig; wel moest er als het donker werd verduisterd worden. Ook het verenigingsleven leed onder de bezetting; de padvinderij werd zelfs verboden. Jongeren die per sé een uniform aan wilden trekken konden zich ook wel bij de 'Jeugdstorm' aansluiten. De sportverenigingen konden voorlopig nog wel blijven bestaan, zij waren pas na september '44 niet meer actief.

In 1941 begon de hetze tegen de joden. Zij waren verplicht zich te melden en kregen een 'Ausweis' met een J erop. Ze werden ontslagen, mochten niet meer naar bioscoop of café. Zelfs met openbaar vervoer reizen of fietsen werd hun verboden. Bedrijven van joodse eigenaren werden geconfisqueerd (in beslag genomen). Nog later werden ze bij razzia's opgepakt en naar vernietigingskampen vervoerd. Van de ±176 Doetinchemse joden hebben er ±36 de oorlog overleefd. Ter nagedachtenis aan deze joden is er een monument opgericht tussen de Gasthuissteeg en de Boliestraat.

Doetinchemse bedrijven waren verplicht om te produceren voor de Duitsers, wat men niet altijd van harte deed. De keus was natuurlijk niet moeilijk want de Duitsers dreigden om anders te confisqueren. Daarnaast was er dan het gevaar dat het personeel dat geen werk meer had, dwangarbeid moest verrichten in Duitsland. In latere jaren werd erbij diverse bedrijven van alles in beslag genomen, de G.T.M. raakte haar bussen kwijt; zelfs de gehele werkplaats met al het gereedschap werd meegenomen.

In 1942 moesten alle mannen tussen de 18 en 45 jaar zich melden voor de 'Arbeitseinsatz' om onder dwang in Duitsland te gaan werken. Daar heerste een arbeiderstekort omdat de meeste mannen zich onder de wapens bevonden. Velen gaven hier geen gehoor aan en velen doken onder. Doordat de Duitsers steeds zwaardere maatregelen gingen nemen, groeide ook het verzet hier tegen. Men probeerde het de bezetter lastiger te maken. Persoonsbewijzen –en distributiebonnen werden vervalst, illegale vlugschriften verschenen, enz.

Om onderduikers aan eten te helpen waren er meer distributiebonnen nodig dan er vervalst konden worden. Daarom werd op 9 augustus 1944 door het verzet een overval gepleegd op het distributiekantoor aan de Terborgseweg (ter hoogte waar nu het Gemeentehuis staat). Deze overval, met een heleboel kunst en vliegwerk, was een groot succes. Ook werden door het verzet onderduikers geholpen door ze onder te brengen op boerderijen en andere plekken waar ze moeilijk voor de Duitsers te vinden zouden zijn. Helaas lukte dit niet altijd en een aantal is bij razzia's toch ontdekt. Bemanningen van neergestorte geallieerde vliegtuigen werden door het verzet naar bevrijd gebied geloodst.

Na de bombardementen maart '45 werd Doetinchem bevrijd door de Canadezen. Zij trokken zondag 1 april (Eerste Paasdag) op vanuit Ulft richting Terborg en Gaanderen naar Doetinchem. Het lag in de bedoeling om diezelfde dag nog door te trekken in noordelijke richting maar de Duitse weerstand in de stad was te hevig. Op 2 april zijn de laatste Duitse verzetshaarden in de binnenstad opgeruimd en is ook Doetinchem bevrijd.

Defilé van de bevrijders

Naar: I. Volker. Doetinchem in oorlogstijd